

Det tidlige sprog 0-3 år

– et fælles ansvar

Det tidlige sprog (0–9 måneder)

Ved du, at dit barn ved fødslen

- allerede har sproglige erfaringer?
- adskiller sproglyde meget præcist?
- i flere uger har kunnet genkende modersmålet?

Ved du, at

- alle spædbørn pludrer – også døve børn (op til 6-måneders alderen)?
- det nyfødte barn kan efterligne voksnes ansigtsudtryk?

Ved du, at

- spædbarnets tidlige øjenkontakt, lyde, gråd og grynten er dele af små samtaler med dig?
- den helt tætte kommunikation, hvor spædbarnet kan aflæse din blikretning, reaktion og tonefald, har en direkte sammenhæng med barnets senere ordforråd?
- jo flere situationer med fælles opmærksomhed, der indgår i dit barns hverdag, desto hurtigere lærer barnet nye ord?

Det tidlige sprog (0–9 måneder)

Ved du, at dit barn ved 9-måneders alderen

- forventes at kunne dele opmærksomhed med en anden person?
- begynder at efterligne voksnes handlinger – også lyde og sprogtoner?
- kan forbinde lyde med ting? (telefon, nøgler)

Sådan kan du hjælpe dit barns sprogudvikling:

- Besvar barnets signaler positivt og betragt dem som en vigtig del af kommunikationen
- Prøv at gætte, hvad barnet siger med sine lyde. Og sig ordet!
- Leg med dit barn. Eksempelvis "give-og tage"-lege, lege på skødet som "Ride-ranke", fingerlege, gemme-lege
- Syng med dit barn
- Hav fælles opmærksomhed på nye ting og handlinger i hverdagen – ansigt til ansigt

Det tidlige sprog (0–9 måneder)

Det tosprogede barn

- Hvis dit barn vokser op med dansk som andetsprog, er det af stor betydning, at jeres barn har et godt udviklet modersmål
- Dit barn lærer dansk på baggrund af tidligere sproglige erfaringer fra modersmålet
- Det er derfor vigtigt, at du styrker og taler modersmålet med dit barn, hvis det er det sprog, du behersker bedst

Hjælp dit barn med at udtrykke følelser og interesse

Dit barn griner, og du siger: "Jeg kan se, at du er glad!"

Følg dit barns blik – del oplevelsen med barnet og sæt ord på

Dit barn har tabt den ene strømpe, griber fat om tæerne, og du siger:
"Hov! Din strømpe er væk!"

Barnets sprog fra 9 måneder til 3-års alderen

Ved du, at

- dit barn begynder at pege på genstande, når det er omkring 11-13 måneder?
- dit barns ansigtsudtryk og fagter spiller en vigtig rolle for sprogudviklingen?

Måske peger barnet på en genstand og siger et af de allerførste ord 'det'. Måske strækker barnet armen frem for at vise dig genstanden

I alderen 11-13 måneder begynder barnet også at kommunikere med flere nuancer – fx at slå ud med armene for at vise, at noget er væk, eller at vinke spontant, når nogen kommer eller går

Dit barn rækker hånden med bananstykket frem mod dig og siger: "Da!"
Du siger: "Ja, du har en banan!"

Barnets sprog fra 9 måneder til 3-års alderen

Ved du, at dit barn

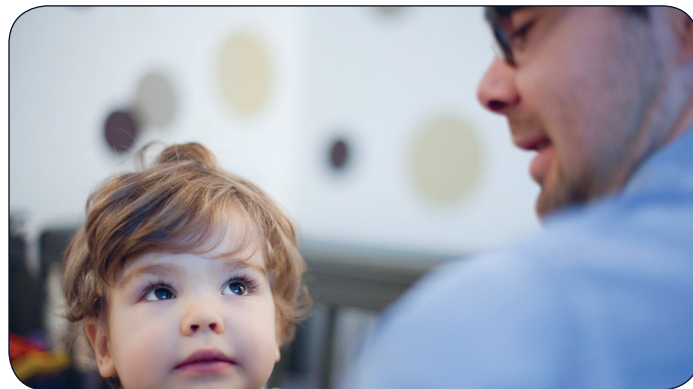
- ved 8 måneder kan forstå mellem 10 og 20 ord?
- ved 15 måneder kan forstå omkring 100 ord, selv om det kun kan sige 10-20 ord?

Kig på den ting, dit barn er opmærksom på, og tal om den. **Giv dit barn tid** til at gentage.

Du har sagt noget til barnet – nu venter du tålmodigt i mange sekunder – kigger opfordrende på barnet – og så kommer ordet måske.

Eller du venter, til barnet selv siger noget, og så svarer du tilbage med lignende lyde og ord.

Svar på barnets spørgsmål.

Når du kun har hældt en lille
tår juice op til dit barn, giver du det mulighed
for at bede om mere.

Dit barn rækker koppen frem og siger: "Duus!"

Du nikker og svarer: "Juice. Nå, du vil
gerne have mere juice!"

Barnets sprog fra 9 måneder til 3-års alderen

Ved du, at

- lysten til at kommunikere vokser, når man har noget på hjerte og ved, at der er nogen, som gerne vil lytte
- du hjælper dit barn ved at sætte ord på følelser og handlinger
- dit barn mærker, hvornår du virkelig ønsker at kommunikere, og hvornår du bare vil høre ord!

Formulér dig i hele sætninger og undgå blot at pege

"Må jeg gerne få skoen?"
eller "Vil du godt give mig skoen?"

Accepter dit barns måde at tale på – gentag sætningen korrekt

Dit barn siger: "Dador dører!"
– og du siger: "Ja, traktoren kører"

Læs, leg og syng sammen med dit barn

Lege som "Klappe, klappe kage", sanglege som "Lille Peter Edderkop" og "Mariehønen Evigglad" er sjove at lege med barnet og er med til at udvikle dit barns sprog.

Pege- og billedbøger med store billeder og klare farver er gode. Begynd tidligt – selv det helt lille barn kan skelne farver og former.

Prøv at lave en lille bog med billeder hjemmefra – af bedsteforældre, katten, mor, far, søskende, gyngen, kaninen, dit barns egen kop, dit barns egen seng, den brandbil I så m.m. Kig i bøgerne sammen og læs gerne de samme bøger mange gange.

Hånddukker er med til at fange og fastholde dit barns opmærksomhed ved sange og historier.

Sproget vokser, når I taler sammen

I kigger i en billedbog sammen.
Barnet siger: "Baby sov" (peger og ser op på dig)
Du siger: "Ja, babyen sover... Vi skal være stille,
så vi ikke vækker hende."

Brug biblioteket. Tal også om ting,
dit barn ikke kender. For eksempel
vilde dyr, børn i andre lande,
mærkelige køretøjer.

Se børne-tv sammen og tal om det,
I ser.

En god hørelse

Dit barn kan godt have nedsat hørelse i måneder efter mellemørebetændelse eller kraftig forkølelse. I denne periode kan det have svært ved at høre sproglydene.

En god hørelse er helt afgørende for sprogudviklingen. Hvis du er bekymret for dit barns sproglige udvikling, bør du få barnets ører og hørelse undersøgt af en ørelæge.

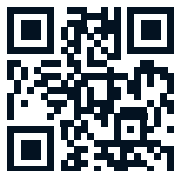

Tegn på, at der kan være brug for hjælp

- Hvis barnet på 6 måneder ikke pludrer eller reagerer på andres tale
- Hvis barnet på 1½ år slet ikke er begyndt at bruge ord
- Hvis barnet på 2 år kun bruger få ord til at udtrykke ønsker og behov
- I alle tilfælde hvis barnet ikke er interesseret i at kommunikere med sine omgivelser
- Hvis dit barn *ikke* peger, skifter ansigtsudtryk eller bruger andre ikke-sproglige udtryk, kan det være et tegn på, at barnet kan udvikle sproglige vanskeligheder senere

Links

- www.sønderborg-sprog-og-læs.dk
 - www.biblioteket.sonderborg.dk
 - www.emu.dk/dagtilbud
- eller søg på nettet efter f.eks. 'små børns sprog', 'sprogstimulering', 'sprogudvikling', 'babytegn' osv.

Du kan også finde denne og andre brochurer online på **www.sonderborgkommune.dk** – søg på 'sprogpecer' eller vælg Borger > Pasning, skole og familie > Dagpleje, vuggestue og børnehave > Særlige tiltag 0-6 år

Sønderborg Kommune
Børn, Uddannelse og Sundhed
Jyllandsgade 36
6400 Sønderborg